

Izhaja enkrat na mesec.

CENA: za vse leto 25 Din.

za pol leta 12-50 Din.

Posamezna številka 2 Din.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Komenskega ul. 12.

JUGOSLOVANSKI

OBRTNIK

Izhaja enkrat na mesec.

Cene inseratom:

Pri enkratni objavi

1/1 str. 480 D, 1/2 str. 240 D,

1/4 str. 120 D, 1/6 str. 80 D,

1/12 str. 40 D.

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

Za strokovno izobrazbo.

Prilikom božičnice v tovarni zaves »Stora« v Št. Vidu nad Ljubljano je imel g. prof. Pengov lep in poučen nagovor, ki ga priobčujemo v izvlečku. Zanimalo bo prav gotovo obilo naših naročnikov.

Marsikaj idealnega, pa tudi praktičnega smo slišali tekom današnjega večera. Dovolite, da v imenu nadzorstva omenim tudi jaz eno misel. Vsi se vedno jasneje zavedamo, da je poleg poljedelstva steber Slovenije tudi obrt in industrija. Za obrt in industrijo pa je največjega pomena dober obrtni in industrijski naraščaj. Kaj nam pomagajo vsi uspehi sedanosti, če se ne potrudimo, da izročimo možnosti za uspešno nadaljevanje svojega dela tudi zanamcem? Zato mora biti naša skrb, da bo naš obrtni in industrijski pomladek zmožen napredovati v našem duhu. Zakaj kdor ne napreduje, ta nazaduje.

Ve, spoštovane žene in dekleta niste navadne delavke, kakor so dninarji, ki sejejo pesek, kopljejo premog po rovih, premetavajo hode po skladiščih itd., ve ste obrtne delavke, sotrudnice ste v eni izmed najlepših umetnih industrij, veziljski obrti. Zato pa tudi nikakor ni vseeno za vas, jeli prihajate v tovarno »Stora« bolj ali manj izobražene, bodisi na splošno, posebno pa strokovno. Čim bolj pomanjkljiva je vaša izobrazba, toliko večja škoda za vas, pa tudi za podjetje samo, in za vso deželo. Zakaj? Jasno je, da s čim manjšo, zlasti strokovno izobrazbo prihajate sem, toliko manj morete zaslužiti; to pa tudi za podjetje ni ugodno; znano je namreč, da mnoga podjetja izven naše države, ki razpolagajo s strokovno mnogo bolj izobraženim delavstvom, plačujejo to delavstvo znatno bolje, kot pa pri nas, a to delavstvo izvrši na dan tudi znatno več boljšega blaga nego ve. Obrtni delavci in delavke, ki nimajo nobene strokovne izobrazbe, zato pa tudi ne plače, kot bi si jo želeli, tudi ne morejo imeti takega veselja do svojega dela, kot ga imajo druge, bolj izobražene tovarišice, zato pa tudi nitj od daleč ne istega uspeha in zaslužka.

Prvi, ki se mora zanimati za vzgojo in izobrazbo svojega delovnega naraščaja je gotovo podjetnik - gospodar sam. To skrb mu narekuje na eni strani njegova socialna dolžnost in odgovornost, ki jo ima pred Bogom in narodom in ki se z drugo besedo imenuje »ljubezen do bližnjega«, zlasti, socialno, gmotno niže stoječega in trpečega bližnjega; narekuje pa podjetniku skrb za izobrazbo delavstva, zlasti za strokovno izobrazbo, tudi lastni interes, kakor sem omenil že prej. Škoda pa, ki jo dela slabo izobražen obrtno delavski naraščaj občini, deželi in državi, kliče glasno, da se morajo tudi javne korporacije: občine, dežele, država in Cerkev poleg podjetnika zanimati za izobrazbo obrtnega in industrijskega naraščaja.

Danes kličem v prvi vrsti vam, mlajšim sotrudnicam podjetja »Stora«: Pobriganje se na vse mogoče načine, da se izobrazite vedno bolj ne le splošno, umsko in srčno, ampak tudi strokovno. Naša ljudska šola, ki ste jo obiskovale, ima še marsikako pomanjkljivost glede obrtnega in delavskega stanu. V šolskih berilih bi moralo biti več sestavkov o roko-

delskih, obrtnih in industrijskih zadevah in učitelji bi morali z živo besedo kazati na lepoto in važnost dela. »Človek je za delo ustvarjen, kakor ptica za letanje.«

Po izstopu iz ljudske šole vam skušajo na najboljši način izoblikovati srce, — razna kat. dekliška društva in organizacije, kakršnih se dekleta, ki hrepeni po res pravi krščanski izobrazbi, ne bo hotela in mogla izogibati. Četudi je pa pravna, srčna izobrazba za vsakega človeka najvažnejša je pa za vas tudi strokovna izobrazba v šivilstvu in vezilstvu neobhodno potrebna.

Najvažnejši je seveda praktični pouk, ki ga dobivate tukaj v tovarni, ki predstavlja za vas nekaj podobnega, kar mojster pri navadnih rokodelcih. Š 100 obrtnega reda nalaga mojstrom dolžnost, da vajence temeljito pouče v svoji obrti. Za vsakega poštenega mojstra je ta dolžnost sveta, obenem pa tudi prijetna. Tudi tukaj v tovarni se vadite polagoma najrazličnejših del in tehnik, sprva bolj preprostih, sčasoma pa vedno težjih, ki zahtevajo več znanja, ročnosti in skrbnosti pri izvršitvi. Zato vas prosim, zlasti mlajše sotrudnice: Imejte odprte oči pri delu, zasledujte z vso skrbjo in resnobo postanek in razvoj lepega blaga, ki ga izdelujete od preproste ga brisbiza iz platna in etamina pa do bogatih bonfamov in prelestnih umetniških gardin iz najfinejšega tulja in svile in dragocenih čipk vsake vrste! Imejte srce skrbno za vsako delo, kot bi bila vaša last, osredotočite svoje misli na izročeno vam nalogo, zakaj roka, ki jo vodi raztresen duh, ki bega Bog zna kje zunaj po svetu, ne bo nikoli kos svojemu umetnemu delu.

Pobriganje se pa dekleta za nadaljno izobrazbo zlasti pa strokovno, tudi zunaj tovarne! Kakor veste, dobivajo obrtni učenci svojo nadaljno izobrazbo v obrtno-nadaljevalnih šolah. L. 1910, ko smo imeli Slovenci vsaj še nekoliko avtonomije, je sklenil naš deželni zbor, da bo podpiral z vsemi močmi strokovni pouk na teh obrtno-nadaljevalnih šolah. V Avstriji je uživalo tako izobrazbo na obrtno-nadaljevalnih šolah ca. 200.000 mladih fantov in deklet, ki so se hoteli posvetiti obrti in industriji. Vojska je sicer poteptala ta bohotno cvetoči vrt za tehnično izobrazbo naše obrtne mladine, a danes imamo odprto zopet večje število obrtno-nadaljevalnih šol: kakor veste so jo letos oživitvorili tudi v Št. Vidu. Sicer ravna v tem oziru država z nami kakor kaka črna mačeha, in je bilo treba močne zasebne inicijative naših mojstrov, in tudi gnotnih žrtev, a mojstri se jih niso ustrašili, preveč jim je pri srcu blagor obrtnega naraščaja in otvorili so obrtno nadaljevalni tečaj.

V takih obrtno-nadaljevalnih šolah poučujejo te-le predmete: Materni jezik, pisanje, računstvo, risanje, geometrijo; to so bolj splošno važni predmeti. K tem pa pridejo še posebej za obrtnike važni predmeti namreč: Strokovno risanje, korespondenca ali vaja v sestavljanju najvažnejših poslovnih pisem, obrtno računstvo, obrtno knjigovodstvo, poznavanje blaga, s katerim ima opraviti kak obrtnik ali blagoznanstvo; uče se tudi splošne obrtne predpise in glavne postavke, ki morajo biti znane obrtniku, kakor tudi nekoliko državoznanstva.

Že iz tega učnega načrta ali programa lahko spoznate, kako velike koristi bi utegnili donesti tudi Vam obrtno-na-

daljevalna šola, ko bi se vam nudila prilika, da jo obiskujete po par uric na teden, kar bi se lahko zgodilo, ne da bi pri tem trpelo vaše delo in zaslužek v tovarni najmanjšo škodo. Prepričan sem, in če se dekleta oprimate te misli, ki bi bila vam samim v prid, v korist podjetja »Stora« in v čast naši Sloveniji, da bi se dala tudi — izpeljati ob blagohotnem sodelovanju ostalih činiteljev, ki so prizadeti pri tem in o kojih dobri volji ni dvoma.

Bili so časi, ko so veljali vajenci in pomočniki toliko, kot drugi člani mojstrove družine; mojstri so vzgajali sicer učence strogo, v duhu tedanjega časa, obenem pa tudi očetovsko, skrbeli za njihov strokovni pouk, nič manj pa za njihovo srčno in versko izobrazbo. Skrbeli so ti mojstri, da je dobil vajenec zadostno hrano in primerno obleko. Tudi danes se dobe še mojstri, zlasti ljudje, ki ravnajo na podoben očetovski način s svojimi vajenci. Toda vajenci in pomočniki, delavci in delavke po večjih podjetjih in tovarnah so večinom popolnoma prepuščeni samim sebi. Fantje in deklice, ki stopijo s 14. leti iz šole v življenje, da bi s svojim zaslužkom nekoliko pomagali revnim starišem, ostanejo brez vsake duševne in fizične pomoči; in vendar jo še tako krvavo potrebujejo, kajti njihov mladi duh in telo še zorita, še nimata v sebi dovolj odporne sile proti lastnim slabim nagajenjem in proti zapeljivanju slabe tovarišije. Zato imamo le preveč vzgledov po mestih in industrijskih krajih, da zajde mladina, sama sebi prepuščena, na kriva pota, da se izprija telesno in propada duševno, da zabrede celo v zločine.

Vsled tega je neizogibna potreba, ščititi obrtno in industrijsko mladino od 14. pa do 24. leta in še naprej, jo podpirati in ji omogočiti nadaljno izobrazbo. Zato se obračam danes tudi na visokospoštovani upravni svet, ki ima v svoji roki neposredno usodo našega podjetja in njegovih delavk, kakor tudi na tovariša zdr. kom. Brozoviča od Obrtno pospeš. urada v Ljubljani, da misli na to, kako bi pospeševali prizadevanje tistih uslužbenk, ki imajo veselje do nadaljne izobrazbe in na ta način olajšajo naši mlajši pridobitni generaciji gospodarski boj, ki bo zanjo toliko lažji, čim večja bo njena dozorelost in praktična naobrazba. To so misli in želje, ki se jim želel izraziti.

Naši odnošaji s ČSR.

Brez dvoma so nam v političnem in narodnostnem oziru najbližji Čehi. Roko ob roki smo ob svetovni vojni pripravljali z njimi preobrat ter tudi skupno dosegli dolgo zaželeni cilj. Velika ovira za uspešno medsebojno delo je pa ta, ker nimamo skupnih mej ter ležijo vmes ne baš prijateljske države. Dolgo časa smo se borili za koridor, po katerem bi imeli neposredne medsebojne zveze, a žal zastoj. Vsled tega trpi politični, v prav veliki meri pa ravno gospodarski moment zblizanja. Češki listi se čestokrat pečajo s problemom čim ožjih gospodarskih stikov obeh držav. Poglejmo si malo natančneje to zadevo!

Čehi izvažajo v našo državo pretežno več, kot mi k njim. Tudi medsebojni trgovski stiki bi bili lahko ožji, kot do sedaj. Neposredno po prevratu so bile velike težkoče v neurejenem prometu, kar se je pa zadnje čase znatno zboljšalo. Nadalje je bila opažati tudi nesolidnost čeških trgovcev, ki so bili mnenja, da je za izvoz dobra vsaka roba brez ozira na kvaliteto. Take in podobne napake pač niso zamogle ogrevati naše trgovce in industrije, da bi nakupovali blago v ČSR, posebno, ker smo pred vojno nakupovali večidel na Dunaju. Navajeni smo bili dobivati blago pravočasno in s primernim kreditom natančno po predloženih vzorcih, medtem ko trčimo pri navezanju trgovskih stikov s Čehi na vse mogoče zapreke. Zato pač vsak raje kupuje v Nemčiji, Avstriji in Italiji, s katerimi državami se razvijajo trgovske zveze normalno in korektno.

Na drugi strani zopet ima češka industrija v Jugoslaviji zelo pomanjkljiva zastopstva ter samo 1 trajno razstavo vzorcev v Novem Sadu. Pri gradnji večjih projektov pri nas pa

takoj nastopijo nemški in italijanski dobavitelji za vse tozadevno potrebne materiale.

Čehi se pa nadalje zelo malo zanimajo za naše poljedelske proizvode, ki igrajo v našem izvozu pač glavno vlogo, kot so moka, žito, vino, itd. Krivo je pač predvsem to, da krijejo Čehi s svojimi pridelki vse potrebe ter uvažajo v glavnem samo pšenico, konje in govejo živino. Tu bi bili trgovski stiki lahko boljši kot so sedaj, ko so kupovali Čehi te produkte na Ogrskem, v Rumuniji in Ameriki ter šele v zadnji vrsti v Jugoslaviji. Od celokupnega uvoza lanskega pol leta v iznosu 716 $\frac{1}{2}$ Kč so uvozili iz Ogrske blaga v vrednosti 210 milj. Kč, iz Amerike za 165 milj. Kč, iz Rumunije 80 milj. Kč, od nas pa samo za 16 $\frac{1}{2}$ milj. Kč, iz Rumunije 80 milj. Kč, za 44 $\frac{1}{2}$ milj. Kč, na Ogrskem pa za 43 milj. Kč in še to predvsem naše, katero so poprej Ogri kupili pri nas. Vsled obilega nakupa mlinjskih izdelkov ustvarja Češka Ogrski lastno mlinjsko industrijo ter oddaja ogromne vsote Danski za meso, mesto da bi vse te potrebe krila z našega trga.

Jasno pa je, da moramo mi izvoz v ČSR z vsemi močmi podpirati. Predvsem gre tu za znižanje izvozne carine in pa kakovosti naših izdelkov, kjer konkurira ogrska in ameriška roba.

Veliko vlogo pa igra pri celi stvari pomanjkanje gotovine, kar se posebno v zadnjih časih občutno opaža. To v obliki meri zaprečuje uspešen gospodarski razvoj. V tem pogledu bi nam Čehoslovaki lahko izdatno pomagali, ker imajo dovolj razpoložljivega kapitala. S tem bi se lahko prav uspešno paraliziral vpliv nemškega, ogrskega in francoskega kapitala.

Proizvodi češkoslovaške industrije in naši poljedelski produkti nudijo krasno bazo za medsebojno izmenjavo. Z uspešnimi trgovskimi stiki bomo najprej oživotvorili medsebojno prijateljstvo, ki je v svrhu uspešnega razvoja in utrditve mednarodnega položaja obeh držav nujno potrebno.

Stroji.

Na vprašanje kaj je stroj, bi se odgovorilo: Stroj je ogrodje z kolesi in vrtili iz železa, lesa ali drugega materiala ki, če je v pogonu ali funkciji, nadomešča dela človeških rok. Precej obsežen je ta pojem, kakor je tudi obsežno število in raznolikost strojev. Da razrešimo ta pojem in vsaj v glavnem pogledamo veličino strojev, pazimo na sledečo razlago:

Stroji se v glavnem delijo v dva dela, to je: Stroji za pogon, pogonski stroji, to so stroji, ki so pravzaprav sami sebi namen in ki dosežejo svoj cilj s tem, da proizvajajo gotovo silo. Drugič stroji, ki s tem, da jih vrtil gotova sila, napravijo peka dela na materiji ali masi, slično ali včasih tudi popolnejše, kot ga napravi človeška roka z orodjem. Zato so deli tega stroja tam, kjer napravljajo učinek, opremljeni z deli, podobnimi ročnemu orodju.

Stroji za pogon.

Najprimitivnejše, pa tudi najstarejšega izvora teh strojev je vodno kolo. Teh imamo več vrst. Najnavadnejši so oni, ki so postavljeni ob deročih reках v smislu vretena in se ob potrebi dvigajo ali znižajo, kakor pač voda narašča ali pada, ker tako vodno kolo poganjajo vrhni toki vode.

Drugo še bolj popolno je vodno kolo obojestransko ležeče in stabilno postavljeno, do katerega pa je speljana voda po koritu, od koder pada na kolesne lopate. Seveda je pa tu potreba primerne vodnega padca, da sploh pride do učinka.

Pri teh kolesih razločujemo dve vrste tekov koles in sicer vodni curek pritiska na lopate pod spodnjo osjo kolesa. To velja za večje vode in majhen padec. Po drugem pada curek v zgorajšnjem delu osi. Lopate so v tem slučaju napravljene kot korci, ker se z obežanjem vode spravi kolo v tek. V tem slučaju je mala voda in majhen padec. Tretja vrsta je ta, da je kolo napravljeno v smislu dolgega vretena. Tudi tu tišči voda v dolgih zadrževalnih curkih na vreteno ter tako spravi kolo v tek. V vseh teh slučajih je os vodnega kolesa

podaljšana, kjer naj je prejemališče oddajne sile. Ker smo že pri primitivnih vodnih strojih, naj omenim še eno, ki pa datira že iz novejšje dobe in je danes in bode tudi v bodoče bolj na vidiku, to je namreč vodna turbina.

Tudi sestav vodne turbine je v glavnem podoben oni pri kolesu s korci, seveda je pa vsa naprava napravljena iz kovine, veliko finejše ter leži, ne več vertikalno, ampak horizontalno. Tudi tu se veličina moči računa in oceni z enotami, **koliko teže in pritiska je na gotove ploščine**. Zato pride z ozirom na drage naprave pri turbini še v poštev višina padca vode, kakor tudi množina iste. Kot pomožna sila pri turbinah pa deluje tudi pritok zgornje vode v spodnje skozi jedro turbine po zvočnem pritisku.

Kot enota za precejevanje in računanje sile je: kolika je teža vode ali s koliko silo pritiska voda na ploščo ali del plošče, ki je pritrjena na gibajočem se kolesu.

Za turbinske naprave je potreba neposrednih spojitvev, teh v različnih višinah stoječih voda. To se navadno napravi z močnimi železnimi cevmi in so zato tudi te naprave precej drage, vendar pa so oziraje se na majhne vzdrževalne stroške, ker ni potreba nobenega kuriva, v gotovih slučajih **nažracionalnejše**.

Drug tak stroj je parni stroj.

Neizrečno velik korak smo dosegli v napredku, ko se je pred dobrim sto leti izumil stroj z pogonom na paro. Vroča vodna para ima silno moč. Če se ta zapre v močne posode, zvane parni kotel, hoče tu dobiti z vso silo izhodišče in če se to le forsira, je gotovo. V slučaju, da ne dobi nikakega izhodišča pa raznese kotel. Ta velika sila pa se je znala zbrati in izkoristiti v pogonske namene.

Vsak parni kotel, pogonska parna naprava, obstoji v glavnem iz dveh delov in sicer: Iz kotla, kjer se proizvaja para in iz stroja, takozvanega cilindra, kar je pravzaprav bistvo tega stroja. Cilinder je torej neka okrogla močna železna tuba v katero je speljana para. V tej tubi pa se nahaja bat, to je gibajoči se pokrov, na katerega je pritrjen drog. Če torej plane v to tubo para s silo, tedaj dvigne pokrov z drogom, ki je pritrjen na kolo, istočasno pa tudi porine ven tu nahajajočo se paro. V istem trenutku pa se že odpre vzložišče za paro v tubi na drugem koncu in porine bat zopet v nasprotno smer. Tako je stroj v obratu.

Parne stroje razločujemo v tem, da stoje kotli za paro posebej in je zvezan z gibalnim strojem **cilindrom** med seboj z cevjo, ali pa stroj zvan **lokomotiva**, pri katerih je k parnemu kotlu pritrjen tudi gibalni stroj ali cilindar. Lokomotive rabimo, da nam vlečejo ali porivajo železniške vozove.

Stroj novejšjega tipa, ki je tudi skupno konstruiran parni kotel z pogonskim delom cilindrom, **imenujemo lokomobil**. Ta ima precejšnje prednosti in se sosebno uspešno rabi tam, kjer se para ne rabi še posebej za kakšne namene, kot za sušenje, pranje, pomivanje itd.

Za oceno sile bi veljalo pri parnem stroju, **kolika sila pare pritiska na pogonski bat**.

Parni kotli in stroji se postavljajo na različne načine in pozicije ter se ozira na to, da se čim bolj in cenejše izrablja njih sila. Ozira se tudi na to, da se rabi para za stranske namene ter s kakšnim materialom se bodejo proizvodila kurišča.

Prednost pred vodno silo ima parni kotel to, da se ga lahko napravi, kjer se ga hoče in, kjer se ga rabi in v kolikšni veličini, dočim smo pri vodni sili omejeni popolnoma na slučaj. Na drugi strani pa nam da parna sila strošek na kurjavi.

Kot tretja vrsta pogonskih strojev so stroji na eksplozijo. Ti stroji, ki jih je danes že precejšno število, so napravljani na eksplozijo bencina (bencin motor), ki se rabi tudi za automobile, dalje surovo olje, nafta itd. Vsi ti takozvani motorji delujejo tako, da prideka v malih množinah dotična snov v tubo (cilinder), kjer se potom električne iskre po užigalcu in magnetu dotična materija užge in napravi eksplozijo, pri tem razširi tu se nahajajoči zrak in tako porine bat (pokrov) slično kot pri parnem stroju. Teh vrst pogonskih strojev imamo danes že vse polno in imajo to prednost, da

zavzemajo zelo malo prostora, ker odpade kurišče in parni del stroja, ter so zelo primerni za transportiranje (glej motorno kolo, ali auto itd.). Pri teh pogonskih strojih ne deluje nikaka para.

Poleg dosedaj navedenih strojev pa moram omeniti neke vrste vmesne stroje, predno preidem k detajlnim strojem. To so stroji posredovalci, katere goni druga že gori navedena vrsta pogonskih sil, vendar pa so oni tudi še sami pogonski stroji. To so električni stroji, takozvani elektromotorji. **Elektroproizvajalni stroj ali dinamo**, katerega mora vrteti kaka druga sila, proizvaja električno silo ali moč, ki se da zelo priprosto od tam transportirati po žicah ali kabelnih na poljubne kraje v velike dištanice in se tu zopet potom **elektromotorjev** prenese na detajlne stroje. To je velika prednost teh strojev. Prednost teh strojev leži pa tudi v tem, da se sami regulirajo ter porabijo le toliko moč, kolikšna je za dotično delo potrebna, in da se lahko vsak posamezni stroj detajlno opremi potom voda s svojim strojem ter odpadejo vse glavne transmisije in kar je s tem v zvezi.

Poleg do sedaj navedenih strojev so pogonski stroji, ki napravijo svoj učinek s tem, da proizvajajo gotovo silo, ter so **takorekoč sami sebi namen**. Ker bi pa od tega nihče ne imel koristi pa moremo silo, ki tem strojem preostane še poleg te, kar jo porabijo za svoj lastni pogon, prenesti na druge stroje, ki v detajlu potem vršijo svoj posel. Da bode slika popolnejša, moramo še omeniti merjenje sile pri vseh pogonskih strojih. Ako dvignemo 75 kg teže v eni sekundi 1 m visoko, imenujemo to napravljeno delo eno konjsko silo, ki služi kot jednota pri presoji raznih sil. Navadno zaznamujemo to po mednarodnem običaju s HP ali tudi PS.

Delovni stroji, kakor bi jih imenovali so torej stroji, ki opravljajo delo, podobno kot človeška roka, čestokrat tudi bolj precizno in lično. Za vse te stroje velja, da napravijo pravi učinek, ono kot pri orodju. N. pr. če hočemo, da napravi skobelni stroj kak učinek, se mora z veliko hitrostjo vrteti. Isto vidimo pri žagi ali drugih orodjih.

Vsi zamahljaji in zavrtili pa se vršijo natančno po gotovi odmerjeni meri in smeri, kamor se jih določi ali vpreže. Tu ni torej druge možnosti, ali prostosti kar je naravno, ker stroj je mrtvo ogrodje brez volje ali uma. Toraj mu mora napraviti meje, kaj ima narediti, le človek.

Pri vseh mogočih strojih se je zasledoval cilj, da se omogoči napraviti gotovo mehanično delo, katerega bi napravili z precejšnjim trudom človeških rok, s stroji. Skratka, stroj naj nadomesti človeka. Šlo se je še dalje in so se napravili stroji za napravo in obdelovanje materije, katero bi obdelali z človeško roko zelo težko in poleg tega ne tako precizno.

Z upeljavo strojev je dobil človek velikega konkurenta, vsaj tako bi se na prvi mah to tolmačilo. Ko so na Angleškem pred dobrimi sto leti upeljali nekaj novih strojev, so se organizirani delavci zbrali v znak protesta pred tovarno ter sklenili: Pojdimo in uničimo stroje, če ne, bomo uničili mi. Drugi pametnejši pa so rekli: Ne, stroji naj le delajo, a mi jih bomo vodili! To se jim je tudi posrečilo. Ne bom Vam opisoval, kaj vse dandanes stroj naredi. Vendar bi se pa dali spraviti stroji v razne skupine ali po strokah kakor se vrše obrti, in se izdeluje v tvornicah posamezne kose ali dele kot polizdelke, ali jih pa je industrija upregla, da si je tako povečala delavnost. Gotovo je, da se stroji rabijo v vsaki obrti, če ne za vse delo pa vsaj za napravo gotovih delov. Mnogo cvetočih rokodelskih obrti pa je zginito in je na njih mesto stopil stroj in ta proces se še danes dogaja in gre naprej za ciljem: Stroj naj nadomesti človeške roke.

Z upeljavo strojev, to je pričenši v zadnjem stoletju so se napravile velikanske izpremembe v obratovanju.

S tem, da je stroj nadomestil človeške roke, se je preobrazilo vse življenje. Skok enega stoletja je bil večji, kot preje tisočletje. Ta preokret je začrtal popolnoma drugo življenje, ustvaril je mnogo dobrega pa tudi slabega. Neodvisnost, spoštovanje in čast prejšnjega rokodelca, se je umaknila popolni odvisnosti današnjega rokodelca, ki je preje delal nele

z rokami ampak tudi z umom, danes pa ga nadomešča tovarniški delavec, ki vodi stroj in se nagiblje že sam, k podobnosti živega stroja. Delo je postalo popolnoma enolično, ker ni treba mnogo spretnosti. Samostojni rokodelski mojstri postajajo redkejši, nasprotno pa velekapital, ki si je znal upreči tudi druge moderne tehniške pridobitve, gre vedno bolj na površje.

Za življenje pa vendar še ni to vse, ker tu moramo pogledati tudi dobre strani, ki jih dosežemo s stroji. Ker nam torej stroj napravi mnogo več kot človeška roka, se je zato zvečala produktivnost in vsled tega je bilo mogoče upeljati iz 12 ali 14-urnega delavnega časa že tudi 10 ali 8-urni delavnik. Stroj nam tudi napravi mnoga težka dela, katera je moral preje napraviti človek. Vsled novih iznajdb raznih strojev se je povečala komunikacija ljudstva in potem tudi civilizacija, katera pa je rodila nove razvade in potrebe človekove, kar bi vsega tega pri ročnem obratu te razvade današnje človeške družbe ne mogli zadovoljiti.

Znak, da je stroj tudi prinesel koristi, je opaziti v tem, da se današnji družbi v obče boljše godi kot preje. Glejmo to pri obleki, stanovanju, hrani, tem najnujnejšim potrebam človeštva! Seveda velja to le pri dobro upeljani in urejeni državi, kjer je kapitalizem omejen in nima možnost izkoriščati odvisnega malega človeka.

Slišali smo torej, da nam da stroj po odbitku pasiva (slabe strani) še precejšnje aktivno. Zato pa kar pogumno na delo s pristavkom nekdanjih delavcev: Nočemo uničiti strojev, ampak mi jih hočemo voditi! Da pa to dosežemo, se učimo spoznavati stroje, njih lastnosti in učinke. Strojznanstvo, ali pa še bolj splošen širši izraz je tehnologija, to je znanost, ki nas uči o tem predmetu. To je obsežno polje znanosti, ki je za današnji moderni svet velikanskega življenjskega pomena in ne mogli bi danes nazaj od tega. Tudi ni prav želeli si nazaj marveč naprej z zavestjo, da je človek, kateremu je Bog podaril um in voljo, bil tudi ustvaritelj vseh teh iznajdb. Napredek in obstanek posameznika pa je danes mogoč le, če se oprimo vseh modernih sredstev in pripomočkov, ki se nam nudijo. Le če so te stvari nam znane ter se jih poslužujemo, nam bode možno konkurirati z drugimi, ki se teh naprav že poslužujejo. Torej le pridno na delo in uspeh bo gotov!

Obrtna banka.

Kakor smo omenili na kratko že v zadnji številki, se snuje v Beogradu državna obrtna banka. Ker so bili pri pripravljalnih delih za to važno obrtniško ustanovo prečanski obrtniki popolnoma prezrti, so njih obrtniške organizacije večkrat zahtevale, da se da tudi njim možnost sodelovanja pri akciji za ustanovitev te banke, ker obstoja sicer bojazen, da homo zapostavljeni. Meritorno v tem pogledu pa je zborovanje, ki se je vršilo 20. februarja v Zagrebu in kjer so bile zastopane malodane vse obrtniške organizacije. Predsednik beograjske obrtniške zbornice g. Stojanović je podal obširen referat, iz katerega posnemamo par važnejših mest. V uvodu se je pečal s položajem srbskega obrtništva po balkanski vojni. Ker je bil predvsem v pogledu kredita neusmiljeno izkoriščen in je moral plačevati visoke obresti, se je kmalu započela akcija za ustanovitev državnega zavoda, ki bi dajal posojila proti zmernim obrestim. Skoval se je v naglici zakonski načrt in predložil zakonodajnemu odboru. Velika napaka pri celi osnovi pa je bila ta, da so pri izdelavi načrta popolnoma prezrli hrvatske in slovenske obrtne kroge. Glavna določila te banke so sledeča:

Pooblaščen državna obrtna banka je akcijska družba s sedežem v Beogradu. Po potrebi se bodo osnovale filialke po večjih krajih države. Namen je podpirati obrtništvo in mu dajati cenene kredite. Kapital bi znašal 40 milj. Din., pri katerem bi bila država udeležena s 40 %. Delnic bi bilo 400.000 po 100 Din. Udeleženi bi bili lahko poleg države, obrtniki in njih rodbine, zadruga in ustanove. Pomagala bi pri snovanju skupnih obrtniških prodajal in razstav, pri dobavi materiala

in polfabrikatov, kakor tudi pri nabavi orodja in strojev. Obrestna mera se bo določila. 3 delnice imajo na obnem zboru 1 glas, posamezni delničarji pa ne morejo imeti več nego 10 glasov.

Upravni odbor sestoji iz 24 članov, od katerih jih mora polovica stalno bivat v Beogradu. Ta odbor izbere 6 oseb iz svoje srede, ki bivajo istotako stalno v Beogradu in ki tvorijo s predsednikom vred izvršilni odbor, ki sklepa o kreditih in o vseh nujnih tekočih poslih. Nadzorni odbor sestoji iz 9 članov.

Letni čisti dobiček se razdeli za dotacijo rezervnega zaklada, na račun prejemkov članom upravnega sveta, nadzornega zbora in bančnih uradnikov, za fonde negotovih terjatev, penzij bančnega uradništva in pospeševanje obrtniške literature ter ostanek med delničarje po sklepu občnega zbora. Državno nadzorstvo bo izvrševal od kralja imenovani komisar.

Po referatu g. Stojanovića se je razvila živahna debata, kjer so vsi prisotni delegati zahtevali, da se skliče anketa vseh zainteresiranih krogov iz cele države, da se za more na podlagi dobro pretehtanih sklepov ustanovi zavod, ki bo v korist vsem jugoslovanskim obrtnikom, ne pa samo gotovemu delu. Tozadevni konkretni predlogi in zahteve so se predložile ministru za trgovino in industrijo g. Kojiću.

Dopisi.

Krovska obrt in nje križeva pot. Ko se je lansko leto aprila meseca ustanovila pokrajinska zadruga krovcev za Slovenijo s sedežem v Ljubljani, nastalo je takoj vse polno perečih vprašanj, ki se ob taki priliki pojavljajo povsod, a najbolj menda pri krovcih, ki so bili poprej popolnoma brezpravnice. Na prošnjo še obstoječega društva krovskih mojstrov za Slovenijo, v kateri se je trgovsko in obrtniško zbornico v Ljubljani prosilo, da ona kot edino merodajni faktor pripozna krovcem svoje pravice, je res pripoznala kritje z opeko le njim kot strokovnjakom. Ostala so pa nerešena še druga v prošnji navedena vprašanja glede kritja z lepenko, lesnim cementom itd. Kako z veseljem smo prejeli to trohico pravice, ki jo je nam hote ali nehote trgovska in obrtniška zbornica pripoznala.

A glej jo smolo! Komaj je tozadevni spis priromal do slavnega mestnega magistrata kot obrtne oblasti prve stopnje, že so pričeli mežikati čudni modrijani kot uradni funkcionarji, ki so pričeli praviti, da naša trnova pot stem še ni končana ter da mnenje trgovske in obrtniške zbornice, s tem še ni postalo zakon. Ne vemo dobro, ali imamo prav ali ne, ker dandanes je vse mogoče. Vendar smo po naših priprostitih mislih mnenja, da ima v tem oziru, kaj da pripada temu ali onemu obrtu, edino trgovska in obrtniška zbornica odločati, ker spada to v njen delokrog.

Ko smo vsled naših pravičnih zahtev pričeli bolj pridno obiskovati po uradih te čudne gosp. modrijane, ali bolje rečeno Salamone, opazili smo pri njih še večjo modrost in sicer: dvojno mero.

To so pokazale brihtne glavičice najbolj ob priliki neke intervencije radi šušmarstva, ko so povedali, da imajo tesarski in zidarski mojstri druge pravice kot pa krovski.

— No — mi se vsled tega nočemo razburjati mnogo ker vemo, da so imeli v tem prav. Kajti zidarski mojster se peča z zidovjem in njega ometavanjem, tesarski pa z obdelovanjem lesa, postavljanjem strešnih stolov itd.

Kar se pa tiče pravic krovskih mojstrov glede njih obrta, smo popolnoma prepričani, da imamo kot Jugoslovanski državljani po zakonu iste pravice do obstoja, kakor oni drugi samostojni obrtniki, pa naj si še mislijo gospodi modrijani kakor hočejo. — **Pokrajinska zadruga krovcev za Slovenijo s sedežem v Ljubljani.**

Iz Ormoža in okolice. Malokdaj se kaj sliši iz obrtnih krogov, čeprav ne počivamo. Posebno ob predpustu so hoteli eni družega z plesi in drugimi veselicami prehiteti kot za stavo in človek se nehote vpraša, kako je mogoče zmagati pri

sedanjih razmerah ter vsem vabilom se odzvati, brez, da pri tem trpi gospodarstvo. Ni pa moj namen, to kritizirati in naše glasilo tudi ni v to poklicano, saj je vsak sam za sebe odgovoren.

Toda pribiti se mora, da če bomo šli po tej poti naprej, pač ni čuda, če se nas pritiska od vseh koncev in krajev. Če imate denar za eno, ga gotovo imate tudi za drugo, pa ko bi ga imeli le tudi za dobre in koristne namene, ko bi bili naši obrtniki enega mišljenja ter podpirali tiste, ki imajo smisel za napredek in razmah obrtnega stanu, marsikaj dobrega bi se dalo z skupnimi močmi doseči ter marsikaj zabraniti, kar se nam slabega vsiljuje. Le žal, da je to tako težko doseči.

Sklicali se je lansko leto shod ter poklical govornik. Razmotrivati bi se imela zelo važna in pereča vprašanja, dali bi pa naj mi tudi nekake direktive organizaciji o centrali, toda žal proti sklicatelju in proti shodu se je vedlo toliko strankarskega povedati, da je to samo maneuver za prihodnje volitve itd. tako, da se je shod v zadnjem momentu preklical od tistih, ki bi v prvi vrsti bili poklicani zanj agitirati. Moje mnenje je pa to, da samo veselice in plesi pač obrtnikom ne bodo prinesli koristi, kaj še izobrazbe, ki je danes tako potrebna. Z obrtnimi shodi se budi samozavest obrtnika, da začne misliti in spoznavati, da je posameznik velika ničla in da se le v skupnih nastopih kaj doseže. Ustanovljena je bila pri nas Obrtna zveza leta 1919, toda od njenega delovanja nimamo nobenega poročila. Imamo skupno obrt. kolek. zadrugo, toda žal, da se za koristno delo ne najde časa in zanimanja, ki bi ga kot taka morala imeti. Danes trpimo pod neznosnimi davčnimi bremenmi, Zavarovalnica okr. urada pa nas navija, da je joj. Kakor izgleda, ne delamo več za sebe, temveč samo za davkarijo in zavarovalnico. Jaz plačam letno zav. prispevkov okrog 26.000 K od tega dobili so delavci v skupnem znesku 4000 kron. Nisem proti zavarovanju, toda pod takim aparatom bomo morali obrti odložiti in če se ne motim, so te velike veselice in plesišča nekako veselje pred koncem, ko bo začel peti boben od hiše do hiše, kar se začneja že tu pa tam, in je nekak predznak kraha, ki mora temu slediti in ugonobiti še tako skrbnega in varčnega človeka ter mu vzeti vse veselje do dela in štedenja, če vidi, da gara za druge.

Droblj.

Občni zbor Jugosl. Obrtne zveze je bil odpovedan. Da prihodnjč ne bo več podobnih izgovorov, kakor to pot. izjavljamo že sedaj, da se bo občni zbor vršil v prvi polovici junija. Ukrenite torej vse, da ne bodo delegati takrat zadržani. Dan in dnevni red občnega zbora bomo objavili prihodnjč.

Politični položaj. Znatno preokret v naši politiki pomeni odločitev Radićevih poslancev za odhod v beograjski parlament. S tem je stopila akcija opozicijskega bloka, kjer so do sedaj aktivno sodelovali Demokratska stranka, Muslimanski in Jugoslovanski klub v odločilen štadij. Jasno je, da zamore opozicija s pomočjo dela poslancev HRSS v parlamentu preglasovati vlado. Z ozirom na to se samoradikalna vlada že pripravlja na odhod. Skrajni čas je že, da odstopi vlada, ki je s svojim koruptivnim in protiljudskim ravnanjem prinesla še večjo nezadovoljnost med množice ter z brezvestno strankarsko redukcijo uradništva pogoršala bedo in brezposelnost. S padcem sedanje vlade pa mora pasti tudi nenasitni beograjski centralizem, ki je pogubonosni celokupni državni ideji. V zunanji politiki imamo zaznamovati predvsem pridobitev Baroša in Delte na račun aneksije Reke po Italiji. Sedaj se vršijo v Beogradu pogajanja za sklenitev trgovske pogodbe med našo državo in Italijo. — V Angliji je prvič na krmilu delavska stranka z znanim Macdonaldom na čelu. Med prvimi koraki, ki jih je storila, je priznanje sovjetske Rusije. Zanimivo je, da je pred kratkim zbornica izglasovala zakon, s katerim se daje ženskam splošna volilna pravica od 21. leta naprej. Za predlog je glasovala delavska stranka in konserva-

tivci, proti pa liberalci. — Italija stoji v znakih volilnega boja, ker se vršijo 6. aprila državnozbornske volitve. Voli se 535 poslancev, vloženih je pa bilo 138 kandidatnih list s 1354 kandidati. — Turčija. Tu opazimo znaten preobret v modernem evropskem smislu. Po odstavitvi sultana in uvedbi republikske državne oblike, je sedanja narodna skupščina odstavila bivšega sultana tudi kot verskega poglavarja. Znano je namreč, da so bili turški sultani skozi 600 let tudi verski poglavarji vseh 300 milijonov broječih mohamedanskih vernikov. Tudi slavni Carigrad ni več glavno mesto, temveč Angora. Predsednik republike je Kemal paša. Kakor poročajo listi, bodo uvedli mesto arabske pisave latinsko, kar bo Turčijo znatno približalo Evropi.

Za krošnjarje. G. posl. Škulj je posredoval pri komisiji za sklenitev trgovske pogodbe z Italijo v tem smislu, da bi smeli krošnjarji prodajati svojo robo izven državnih mej. Obľubljena mu je bilo ugodna rešitev.

Občni zbor Narodne banke se je vršil 9. marca v Beogradu. Iz poročil o poslovanju posnemamo, da država lansko leto ni napravila novega dolga, temveč je odplačala okrog 5½ milj. Din. Od raznih državnih ustanov je banka sprejela preko 3.408 milj. Din., izplačala pa preko 2.606 milj. Din. Trgovska bilanca je bila v preteklem letu aktivna za Din. 794.807.012. Banka je dajala kredite proti 6% obrestim. Izdalo se jih je v Beogradu za okrog 413 milj. Din., v Zagrebu za 378½ milj., v Ljubljani za 135½ milj., v Sarajevu za 56½ milj., v Velikem Bečkereku za 13½ milj., v Varaždinu za 25 ½ milj., v Mariboru za 50 milj. 316 tisoč, v Nišu za 44 milj., na Cetinju za 10 milj. in v Skoplju za 42 milj. Din. Pri volitvah je bil zopet izvoljen stari odbor.

Ponudba. Hrvatski Radiša v Zagrebu ima oddati večje število učencev za posamezne obrtniške stroke. Priporočamo!

Restavracija v Rokodelskem domu v Ljubljani je preurejena. Poskrbljeno je za dobro pijačo in prvovrstne jedi. Sporočamo to našim članom in čitateljem s prošnjo, da tudi v tem pogledu spoštujejo geslo: »Svoji k svojim!«

Več naših mojstrov popraša po dobrih vajencih krepkega zdravja iz dobrih krščanskih družin. Da ustrezemo, smo pripravljene posredovati in vabimo tem potom mojstre in stariše, ki imajo sinove, ki bi jih radi dali učiti, da sporoče svoje želje na pisarno Obrtne zveze, Ljubljana Komenskega ul. 12.

Gospodarski stiki z Italijo. Kakor znano, se vršijo v Beogradu pogajanja med našimi in italijanskimi delegati za sklenitev trgovske pogodbe. Gotovo je, da se bodo trgovski stiki po uvedbi normalnih odnošajev med obema državama znatno dvignili. Že do sedaj so bili medsebojni stiki zelo živahni. Tako je znašala l. 1920 naša trgovina z Italijo 32% celokupne naše zunanje trgovine, l. 1921 — 21,7%, 1922 — 20%. L. 1922 je uvozila Italija v našo državo blaga v vrednosti 985 milj. Din., nasprotno smo ji pa mi oddali blaga za več kot 1 milijardo Din. V zunanji trgovini z nami stoji Italija takoj za Avstrijo ter stoji daleč pred Češkoslovaško in Nemčijo. Vse to se bo po sklenitvi trgovske pogodbe gotovo znatno dvignilo. Kar se tiče blaga, izvažamo mi v Italijo v glavnem živila, les, poljedelske in mineralne surovine, uvažamo pa od tam predivo, tkanine, platno, volno, konopnino, kože in podobno blago.

Priporočamo
tvrdko

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7, blizu Prešernovega spomenika

tov. zaloga najboljših šivalnih strojev, svetovne znamke „GRIZNER“ in „ADLER“ za rodbinsko in obrtno rabo. — Bogata zaloga vseh potrebščin za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje, galanterijskega, modnega in toaletnega blaga na

VELIKO IN MALO!

Postrežba točna!

••

Cene ugodne!

„SVETLA“ D. D.

LJUBLJANA

Največja izbira vsakovrstnega elektrotehničnega materiala.

GENERALNO ZASTOPSTVO
TOVARN:

Velika in stalna zaloga vseh vrst električnih žic, žarnic, telefonskih aparatov, lestencev i. t. d.

Hackethal, Hannover: žice, kabel. - H. Jacobi & Co., Wien: elektr. zvonci in telefon. - Dr. ing. Schneider & Co., Frankfurt a/M: svetilke. Ringsdorff Werke, Mehlum a/R.: krtalice za motore. - Elektra, Bregenz in drug: likalniki, kuhalniki, plošče, električne peči.

Zaloga avtomobilskega materiala, kakor plaštev polnognimijastih obročev i. dr.

Cene vsled dviganja tečaja dlesarja znatno znižane!

„LIPA“

ZADRUGA MIZARJEV z o. z.

ŠT. VID

nad Ljubljano

prevzema vsa v mizarstvo
stroko spadajoča dela v solidno in točno izvršitev.

Zahtevajte ponudbe.

Proračuni brezplačni.

VOZI BREZ BENCINA!

Adoptiraj toj AVIO ali STABILNI MOTOR z
Hag - Generatorjem.

JUGO-HAG LJUBLJANA
Behoričeva ul. 24

KURI Z DOMAČIM OGLJEM!!!

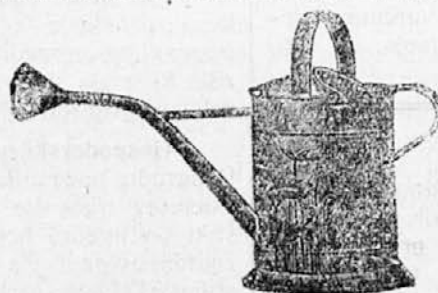
Jugometalija

Zadruga kleparjev, inštalaterjev, kotlarjev i. t. d.

V LJUBLJANI

Kolodvorska ulica št. 18

se priporoča cenj. obrtnikom za izvršitev raznovrstnih kleparskih, inštalacijskih in kotlarskih del. Obrtniki imajo pri vseh naročilih znaten popust. Zanesljiva in točna izvršba.

TVRDKA

F. in J. Goričar

„PRI IVANKI“

Ljubljana, Sv. Petra c. 29

ima vedno veliko izbiro raznega manufakturnega in modnega blaga

po zelo nizkih cenah.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 57 in 470.

Račun pošt. ček, urada za Slovenijo št. 11.945
v Zagrebu št. 39.080.

Podružnice: Celje, Djakovo, Novisad, Maribor,
Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik.

Ekspozitura: Bled.

Ljubljana

Miklošičeva c. 10

(v lastni palači vis-a-vis hotela „Union“)

Amerikanski oddelek:

DIREKTNE ZVEZE Z AMERIŠKIMI BANKAMI.

Urejevanje ameriških zapuščin.

Pooblaščen prodajalec srečk
DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE.

Kapital in rezerve skupno nad Din. 15,000.000.—, vloge nad Din. 125,000.000.—

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe, za vrednote, kupuje in prodaja kar najboljše tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

ALOJZIJ PAVSCHIN

LJUBLJANA, Wolfova ulica.

ZALOGA STEKLA IN
PORCELANA, STEKLA
ZA URE, UMIVALNIKE IN
KUHNJSKE GARNITURE
IN VSE V TO STOKO
SPADAJOČE PREDMETE

Stavbno
podjetje

Ivan Ogrin

Ljubljana

Gruberjevo nabrežje 8.

••

Prevzema vsa zidarska in
druga stavbna dela.

Izvršuje razne načrte in pro-
račune.

Izdaja strokovna mnenja.

Primerno nizke cene.

Delo solidno. Delo solidno.

Telefon št. 426

SVEČARNA

J. KOPAČ & Co.

Ljubljana, Celovška cesta št. 90.

Proizvaja in izdeluje voščene sveče za
oltarje, voščene zvitke, sveče za božič-
na drevesca, nagrobne lučice „Fortuna“
ter raznovrstne sveče za hišno rabo,
„Stearin“-sveče (stearinske sveče),
„Adria“-sveče (kompozicijske sveče),
„Gloria“-sveče.

Prodaja tudi: vse vrste kadila, parafina,
stearina in carnauba-voska.

Kupuje: čebelni vosek in suhe satine
po najvišjih dnevnih cenah.

Strojno mizarstvo

Trink & Bernik

Linhartova ulica 1

Kleparstvo

Korn T.

Ljubljana, Poljanska c. 8.

Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamnigoric

Pisma:

ŽEBLJARSKA ZADRUGA,
Kropa (Slovenija)

Brzjavke:

ZADRUGA KROPA
Telef. int.: PODNART 2

Žebli za normalne in ozkotirne železnice.
Žebli za ladje, črni ali pocinkani. — Žebli
za zgradbe, les itd. — Žebli za čevlje. —
Spojke za odre in prage. — Spojke za ladje
in splave. — Železne brane. — Kljuke za
podobe, zid, cevi, žlebove itd. — Vijaki z
maticami. — Podložne pločice. — Matice.
Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode,
pločevino, kolesa itd. — Vijačni čepi. — Verige.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki
po vzorcih in risbah najceneje. — Ilustrovani
ceniki na razpolago.

REMEC - CO.

Ljubljana - SHS

Kersnikova ulica štev. 7

Prej:

I. BAHOVEC nasled.

Tovarna na

DUPLICI

pri Kamniku

STOLARSTVO

UPOGNJENO POHIŠTVO.

Prešani furniri za stole in mizarstvo

PARKETI REZANI LES

Intern. telefon: pisarna: Ljubljana 266,
tovarna: Kamnik 4.Telegrami: Ljubljana Ingenieur Remec,
Kamnik REMEC - CO.**PAPIR**PISMENI, URADNI
RISALNI, OVOJNI**KNJIGE**POSLOVNE, ŠOLSKÉ
NOTEZE, ŠOLSKÉ ZVEZKEUMEJNIŠKE RAZGLEDNICE

in drugo

kupite najbolje v papirni trgovini

IVAN GAJŠEK, Ljubljana

Sv. Petra c. št. 2.

KNJIGOVEZNICA, KARTONAŽA IN
GALANTERIJA**MIROSLAV BIVIC**

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29

se priporoča slavnemu občinstvu
ter p. n. tvrdkam za cenj. naročila
vseh v to stroko spadajočih del.**VELIKA ZALOGA ŠOLSKIH MAP,
NOTEZOV IN BLOKOV.**

Cene nizke! Postrežba točna! Delo solidno!

Stroji za šivanje iz najboljših tovarn
izgotovljeno moško obleko
zalogo klobukov
in drugo manufakturno blago

Cene zmerne!

Cene zmerne!

Vedno v zalogi pri

L. REBOLJ

Kranj št. 24

Pri meni kupljenim strojem jamčim 10 let.

STROJNO MIZARSTVO**Peter Bizjak**

v Spodnji Šiški, Gosposv. cesta 136

prevzema vsa v mizarstvo stroko spada-
joča dela, zlasti stavbeno mizarstvo.

Cene primerne.

Delo solidno.

Postrežba točna.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

R. Z. Z. N. Z.

v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopne
računov, eskomptira menice itd.**Staro lito železo**

kupujejo v vsaki množini

Strojne tovarne in livarne d. d.

v Ljubljani.

**Vzajemna zavarovalnica
v Ljubljani**je edini slovenski zavarovalni
zavod, ki zavaruje proti po-
žarnim škodam poslopja, pre-
mičnine in poljske pridelke.
Sprejema življenska zavarova-
vanja v vseh kombinacijah.**OBRTNIKI!**

Najvarnejše vlagate vaš denar v pupilarnem zavodu

Hranilnici kmečkih občin v Ljubljani

Dunajska cesta št. 38

v hiši Zadrugne zveze

Hranilnica kmečkih občin obrestuje hranilne vloge po najvišji meri in sprejema vložne
knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine. Hranilnica
kmečkih občin v Ljubljani je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo kr. sodišča
denar mladoletnih. Njeno poslovanje je pod nadzorstvom posebnega komisarja kot za-
stopnika pokrajinske uprave v Ljubljani. — Posojila daje na zemljišča, občinam in korp-
oracijam na amortizacijo.